

WEG MET JEUGDLOON

Hoe het minimumjeugdloon
de bestaanszekerheid van
jongvolwassenen onder druk zet

JEUGDLOON =
HALFLOON

#TE SKEER
GEEF MEER

#KAN IK
NIET VAN
LEVEN

JEUGDLOON =
HALFLOON

#ZELFDE WERK
#ZELFDE LOON

JEUGDLOON =
SCHITLOON

#TE SKEER
GEEF MEER

#ZELFDE WERK
#ZELFDE LOON

Een initiatief van

FNV YOUNG & UNITED

Editie maart 2024

VOORWOORD

Vanaf 18 jaar ben je voor de Nederlandse wet volwassen. Je mag een auto kopen, Tweede Kamerlid worden, trouwen en leningen afsluiten. Alleen ben je dan nog niet oud genoeg om ook een volwassen minimumloon te verdienen.

Wat is er aan de hand? In de wet is geregeld dat jongeren onder 21 jaar minder verdienen dan oudere werknemers, ook al voeren ze hetzelfde werk uit en hebben ze evenveel of zelfs meer werkervaring. Dit is oneerlijk en onrechtvaardig. Zo is het minimumjeugdloon voor een 18-jarige slechts 6,64 euro per uur, de helft van het loon van iemand van 21 jaar of ouder (13,27 euro). **Wij willen dat het minimumjeugdloon vanaf 18 jaar wordt afgeschaft** en dat het loon voor werkenden onder de 18 jaar wordt verhoogd (*zie bijlage 1 voor verdere uitleg*).

De bestaanszekerheid van jongeren staat onder druk. Jongeren hebben vaker dan andere leeftijdsgroepen een flexibel en onzeker contract. Rapporten van het Nibud en de Nationale ombudsman laten zien dat zelfstandige 18-jarigen niet kunnen rondkomen van het jeugdloon of van de daaraan gekoppelde bijstand. Het is dan ook niet gek dat jongeren langer thuis blijven wonen, meer studieschuld opbouwen en langer afhankelijk zijn van hun ouders.

Lang werd gedacht dat wanneer de minimumjeugdlonen stijgen, de jeugdwerkloosheid zou toenemen. Of dat jongeren door een hoger loon zouden stoppen met hun opleiding. Onderzoeken bewijzen echter het tegendeel. In 2019 werd, na acties van FNV Young & United, de leeftijdsgrens van het minimumjeugdloon verlaagd van 23 naar 21 jaar. Het CPB berekende toen dat dit geen effect heeft gehad op de werkgelegenheid. En ook onderzoeksbureau SEO Economisch Onderzoek concludeerde dat de verhoging van het minimumjeugdloon geen impact heeft op de werkgelegenheid én onderwijsdeelname van jongeren.

In veel andere landen in Europa verdienen 18-jarigen al een volwassen minimumloon. Een leefbaar inkomen en een zelfstandig bestaan is keihard nodig voor jongvolwassenen. Er is geen enkele rechtvaardiging meer om jongeren van 18, 19 en 20 jaar minder te belonen.

Daarom komen wij in actie. Ik hoop op een toekomst waarin we bestaanszekerheid voor alle jongeren garanderen. Hopelijk staan we daarin zij aan zij.

Yasmin Ait Abderrahman
Voorzitter FNV Young & United

WEG MET JEUGDLOON

Leeftijd: **18 jaar**
Uurloon: **€6,64**

Leeftijd: **21 jaar**
Uurloon: **€13,27**

**HETZELFDE
WERK,
MAAR NIET
HETZELFDE
LOON!**

WAT WIJ EISEN:

- Een **volwassen minimumloon** voor werkenden van 18 jaar en ouder
- Een **hoger minimumjeugdloon** voor werkenden onder de 18 jaar

Het minimumjeugdloon is **oneerlijk** en **onrechtvaardig**, maar heeft ook andere **nadelige gevolgen**:

- Leven onder het sociaal minimum: werkenden met een jeugdloon komen **honderden euro's per maand tekort** om rond te komen.
- Ruim een derde van de 18- tot 25-jarigen maakt zich **zorgen over de toekomstige, financiële situatie**.
- Door minder grip op hun toekomst **stellen jongvolwassenen belangrijke keuzes in hun leven uit**, zoals op zichzelf wonen.
- Een derde van de studenten uit het hoger onderwijs werkt meer dan 16 uur per week en behaalt hierdoor **lagere studieresultaten**.

Verschillende Nederlandse studies wijzen uit: verhogen minimumjeugdloon heeft **geen negatief effect** op de **werkgelegenheid** en **onderwijsdeelname** van jongeren.

84%

van Nederland vindt dat 18-plussers een volwassen loon moeten verdienen.

Kosten voor verhoging minimumjeugdloon zijn **minimaal**.

In 2023 maakten bedrijven ruim

280 MILJARD EURO WINST.

Het totaal aan extra loonkosten voor het afschaffen van het minimumjeugdloon vanaf 18 jaar is

SLECHTS 2,44 MILJARD EURO.

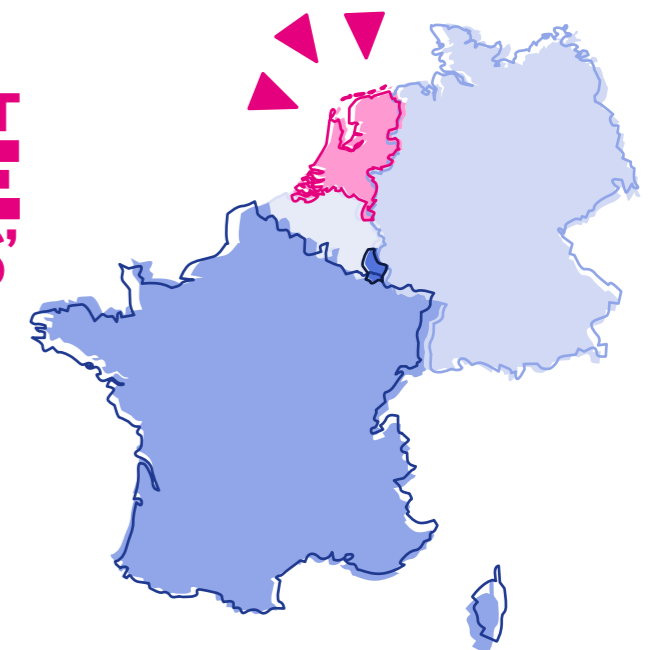
Het gaat om **0,5 procent** van de totale loonkosten.

Het minimumjeugdloon in Nederland **VOLDOET NIET** aan de voorwaarden van de nieuwe Europese richtlijn voor toereikende minimumlonen.

NEDERLAND IS HET 'SLECHTSTE JONGETJE VAN DE KLAS'

In Europese landen als **Duitsland**, **Frankrijk** en **Luxemburg** verdienen werkenden vanaf 18 jaar wél **100%** van het volwassen minimumloon.

INHOUD

VOORWOORD 2

OVERLEVEN MET EEN ONEERLIJK LOON 8

- ↳ Leven onder het sociaal minimum
- ↳ Studeren met een laag loon
- ↳ De impact van financiële onzekerheid

EUROPA: MINIMUMLONEN MOETEN TOEREIKEND ZIJN 14

- ↳ Voldoet Nederlandse minimumjeugdloon wel aan de voorwaarden?

VERHOGING MINIMUMJEUGDLOON: GEEN NEGATIEVE EFFECTEN 16

- ↳ Effect van verhoging minimumjeugdloon op werkgelegenheid
- ↳ Gevolgen hoger loon op onderwijsdeelname

KOSTEN VERHOGING MINIMUMJEUGDLOON 20

- ↳ Uitleg berekening
- ↳ Kosten voor de staat
- ↳ Kosten voor werkgevers

CONCLUSIE 24

BIJLAGEN 28

- ↳ **Bijlage 1:** Voorstel verhoging minimumjeugdloon
- ↳ **Bijlage 2:** Berekening kosten verhoging minimumjeugdloon
- ↳ **Bijlage 3:** Antwoorden op veelgestelde vragen

BRONNEN 34

OVERLEVEN MET EEN ONEERLIJK LOON

De feiten van dit hoofdstuk op een rij:

 Leven onder het sociaal minimum: Het jeugdloon van 18-jarigen ligt onder het sociaal minimum. Hierdoor komt de bestaanszekerheid onder druk te staan.

 Studeren met een jeugdloon: Een derde van de studenten werkt meer dan 16 uur per week en behaalt hierdoor lagere studieresultaten.

 De impact van financiële onzekerheid: Ruim een derde van de 18- tot 25-jarigen maakt zich veel zorgen over de toekomstige, financiële situatie. Dit staat een volwassen bestaan in de weg.

WIST JE DAT?

Bijna 2 op de 3 volwassenen tot 21 jaar onder het volwassen minimumloon verdient? *Van iedere Nederlander van 18, 19 of 20 jaar met een baan verdient 63,3% onder het volwassen minimumloon.*

Voor 326.300 van de 515.400 werkenden in die leeftijdsgroep maken werkgevers gebruik van een jeugdloon.

Berekening door de FNV op basis van cijfers van het CBS (2023)

LEVEN ONDER HET SOCIAAL MINIMUM

Jongeren van 18 jaar met een jeugdloon leven van een inkomen dat sterk onder het sociaal minimum ligt. Volgens de Commissie Sociaal Minimum heeft een alleenstaande in de bijstand (zonder kinderen) een leefbaar inkomen nodig van 1.731 euro netto per maand. Dat is onder andere inclusief de zorg- en huurtoeslag. De commissie heeft gebruik gemaakt van voorbeeldbegrotingen van het Nibud. Het leefbaar inkomen is een bedrag dat minimaal noodzakelijk is om de huur te betalen, de boodschappen te doen, een mobiele telefoon en internet te hebben en de energiekosten te betalen (*Commissie Sociaal Minimum, 2023*).

Een 18-jarige die het minimumjeugdloon verdient, heeft in 2024 een bruto maandinkomen van 1.043 euro (op basis van een 36-urige werkweek). Zelfs als deze persoon de maximale zorg- en huurtoeslag ontvangt, ligt het inkomen dus ver onder het leefbaar inkomen van 1.731 euro en daarmee komt de bestaanszekerheid onder druk te staan. Overigens is het goed om hierbij te vermelden dat de maximale zorgtoeslag voor alleenstaanden in 2024 flink is verlaagd (van 154 euro naar 123 euro) en dat de meeste jongeren die op kamers wonen geen huurtoeslag ontvangen. Ook blijkt uit de SER-verkenning (*SER, 2021*) dat jongeren van 18 jaar ernstige problemen ervaren met rondkomen.

Daarnaast benoemt het Nibud dat wanneer 18-jarigen geacht worden zelfstandig te kunnen wonen, dat ook financieel mogelijk moet worden gemaakt. Nibud concludeert dat gemeenten de tekorten van 18-jarigen, die neerkomen op honderden euro's per maand, niet kunnen aanvullen met inkomensondersteunende regelingen. Daarom ligt hier een opdracht voor de overheid (*Nibud, 2020*).

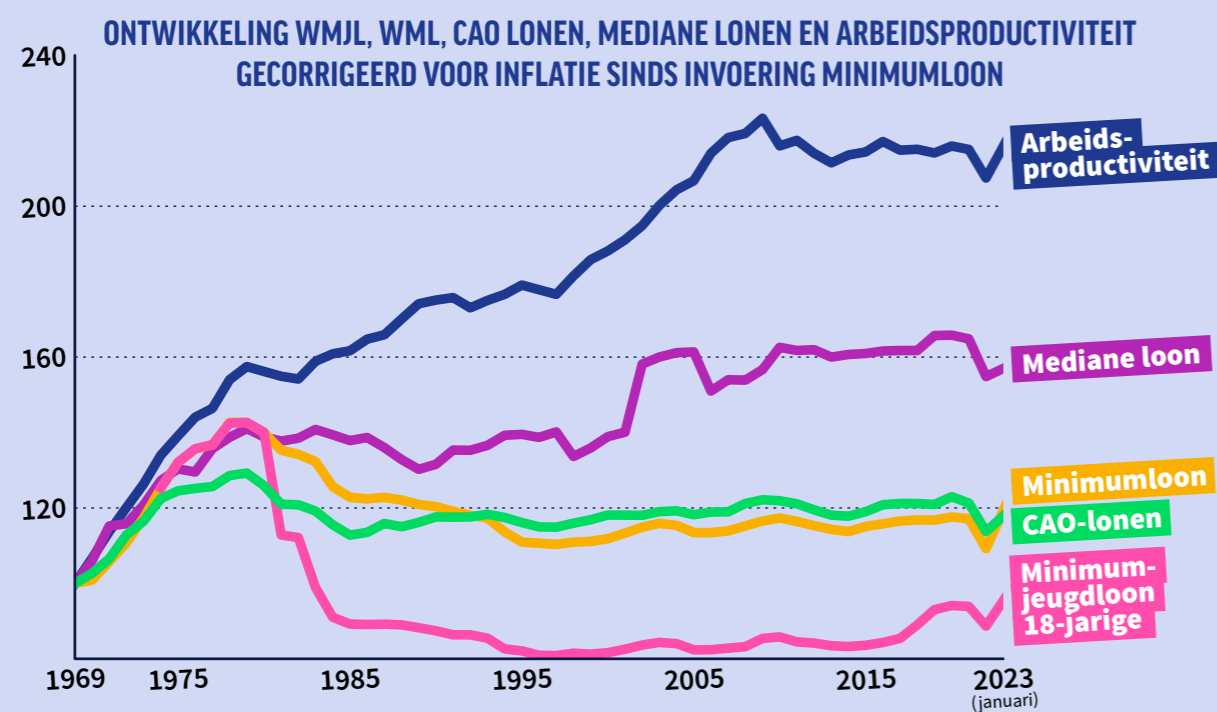

STUDEREN MET EEN LAAG LOON

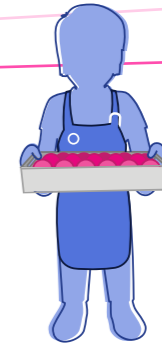
Ook scholieren en studenten hebben te maken met stijgende woonlasten en duurdere boodschappen. 23 procent van de studenten die nog thuis woont, komt alsnog geld tekort, zo blijkt uit onderzoek van Kences. Bij uitwonende studenten is dat 30 procent; het gaat dan gemiddeld om een tekort van 225 euro per maand. Zij vangen dit op door nog meer te gaan werken, geld van hun ouders te vragen of te lenen.

HARDER WERKEN LOONT NIET

De arbeidsproductiviteit in Nederland is de afgelopen tientallen jaren flink toegenomen, terwijl het minimumloon daar fors bij achterblijft. Het minimumjeugdloon van een 18-jarige, dat afhangt van het minimumloon, is sinds de invoering (1974) in **koopkracht zelfs fors gedaald**. Zie onderstaand grafiek. Tot en met 1980 loopt de hoogte van het minimumjeugdloon van een 18-jarige gelijk op met het volwassen minimumloon. Vanaf 1981 is het minimumjeugdloon verlaagd t.o.v. het minimumloon.

Berekening door de FNV op basis van data Mev en OECD.

Quinten

Leeftijd: **18 jaar**

Functie: **Winkelmedewerker**

Quinten heeft een paar maanden geleden zijn bbl-opleiding afgerond. Hij werkt nu fulltime bij het tuincentrum waar hij 3 jaar geleden als bijbaan is begonnen. Hij heeft het er erg naar zijn zin en doet zijn werk ook goed. Quinten is zelfs gevraagd om afdelingschef te worden. Dat wil hij graag, maar er is een nadeel: hij krijgt een functie met veel verantwoordelijkheid, maar blijft het jeugdloon verdienen. *“Ze willen voor mij geen uitzondering maken, omdat ze dan iedereen een volwassen loon moeten geven.”* Oneerlijk, vindt Quinten. Hij heeft al 3 jaar werkervaring en toch wordt zijn loon nog bepaald door zijn leeftijd. Bovendien kan hij door dit lage loon niet op zichzelf wonen. Iets wat hij wel heel graag wil.

Die luxe heeft niet iedereen; uit onderzoek blijkt dat 13 procent van de thuiswonende studenten en 25 procent van de uitwonende studenten geen enkele bijdrage van hun ouders ontvangt (Kences, 2023). Dit is niet geheel zonder gevolgen; ruim een vierde van de studerende jongeren ervaart een hoge werkdruk omdat zij hun studie met een bijbaan moeten combineren (CBS Jeugdmonitor, 2022).

Uit onderzoek van ResearchNed blijkt dat 33 procent van de studenten uit het hoger onderwijs meer dan 16 uur per week werkt en hierdoor lagere studieresultaten behaalt. Studenten die werken om rond te komen, zijn vooral studenten die uitwonend zijn en waarvan de ouders een laag inkomen hebben (ResearchNed, 2023).

DE IMPACT VAN FINANCIËLE ONZEKERHEID

Ruim een derde van de 18- tot 25-jarigen maakt zich veel zorgen over de toekomstige, financiële situatie (CBS, *Zorgen over financiële toekomst in jaar tijd flink toegenomen, 2023*). Jongeren met een inkomen onder het leefbaar inkomen hebben grote moeite om betaalbare woningen te vinden en de maandelijkse huur vormt een grote aanslag op hun portemonnee. Ook het Nibud maakt zich zorgen over de groeiende groep zelfstandig wonende jongeren die grote moeite heeft om de eindjes aan elkaar vast te knopen. Zij lijken het hardst te zijn getroffen door de stijging van de vaste (energie)lasten (Nibud, 2022). Door de hoge schuldenlast en de stijgende woonkosten hebben ook studerende jongeren het moeilijk. Zij blijven langer thuis wonen of keren weer terug naar huis (CBS, *De groeiende groep jongvolwassenen en thuiswonenden, 2023*). Dit staat een volwassen bestaan behoorlijk in de weg.

Minder grip hebben op de toekomst maakt dat jongvolwassenen belangrijke keuzes in hun leven uitstellen. Zij gaan later op zichzelf wonen en hebben later een vaste baan, een hypotheek en een eerste kind. Dit heeft een enorme maatschappelijke impact (CBS, *Mijlpalen twintigers schuiven op, 2019*). Volgens TNO vormen jongeren een serieuze risicogroep; door al deze onzekerheden is er meer kans op burn-out klachten (TNO, 2020).

WAT VINDT NEDERLAND VAN HET MINIMUMJEUGDLOON?

Uit onderzoek van Ipsos I&O (2023) naar de publieke opinie over het jeugdloon blijkt dat **84% van de Nederlanders vindt dat voor 18-jarigen het volwassen minimumloon moet gelden**. Ipsos I&O ondervroeg in totaal 1100 respondenten (representatieve groep Nederlanders van 18-65 jaar).

Met name kwetsbare jongeren die niet financieel op hun ouders kunnen terugvallen, een laag leefbaar inkomen hebben en niet de juiste opleiding of netwerk hebben, zijn de dupe. De kansenongelijkheid tussen jongeren neemt daardoor toe en er dreigt een tweedeling te ontstaan tussen jongeren die wel over voldoende hulpbronnen beschikken en jongeren die dat niet hebben (Buwalda, E., Lemmens, B., 2019).

Naomi

Leeftijd: **20 jaar**

Functie: **Supermarktmedewerker**

Naomi woont op zichzelf in een studentenwoning in Haarlem en volgt een mbo-opleiding tot retailspecialist. Door omstandigheden heeft ze al op jonge leeftijd haar ouderlijk huis moeten verlaten en zorgt ze sindsdien voor zichzelf. Het geld dat ze van DUO ontvangt, is niet voldoende om haar vaste lasten te betalen. Dus werkt Naomi naast haar opleiding veel uren in de supermarkt. Rondkomen met een jeugdloon vindt ze heel moeilijk. **“Ik heb eigenlijk altijd last van geldstress. Als ik nu naar de tandarts zou moeten, heb ik een probleem.”** Naomi heeft volgens haar arts last van burn-out klachten. Ze loopt nu bij een psycholoog.

Om privacyredenen is de naam van Naomi gefingeerd.

EUROPA: MINIMUMLONEN MOETEN TOEREIKEND ZIJN

VOLDOET NEDERLANDSE MINIMUMJEUGDLOON WEL AAN DE VOORWAARDEN?

In de nieuwe Europese richtlijn (2022/2041) voor toereikende minimumlonen zijn voorwaarden opgenomen, in artikel 6 van deze EU-wetgeving, waar ook het minimumjeugdloon aan moet voldoen.

Zo moet er gecontroleerd worden of het minimumjeugdloon non-discriminatoire is. Dat betekent dat gekeken moet worden of jongvolwassenen op een oneerlijke manier, vanwege hun leeftijd, anders behandeld worden dan andere volwassenen – zoals voor het doen van hetzelfde werk.

Daarnaast moet gecontroleerd worden of het minimumjeugdloon wel evenredig is en of het een legitiem doel nastreeft (op het doel van het minimumjeugdloon komen we hieronder nog terug). De Europese Commissie heeft al geconcludeerd dat als onderdeel van de toetsing op evenredigheid ook onderzocht moet worden welke impact het minimumjeugdloon heeft op de toereikendheid van het overgebleven loon voor de jongvolwassenen die het betreft (Europese Commissie,

2023, p. 37). Met andere woorden, kan een jongvolwassene wel bestaan van het minimumjeugdloon? Als je moet leven van een loon dat onder het sociaal minimum ligt valt dat niet te verdedigen.

Niet alleen op dit moment moet getoetst kunnen worden of het minimumjeugdloon wel aan alle vereisten van de nieuwe Europese wetgeving voldoet, maar ook in de toekomst. Omdat de (economische) omstandigheden na verloop van tijd kunnen wijzigen is het noodzakelijk dat geregeld wordt nagegaan of het minimumjeugdloon wel door de test komt. Daarom moeten deze Europese voorwaarden ook in de Nederlandse wet worden opgenomen, voor 15 november 2024.

ZO ZIT HET IN DE REST VAN EUROPA

De meeste landen in Europa kennen geen jeugdloon (meer) of jongeren hebben er vanaf 18 jaar recht op 100 procent van het volwassen minimumloon, zoals in Duitsland, Frankrijk, Tsjechië, Hongarije, Polen, Luxemburg, Griekenland en Malta. In de landen die wel een minimumjeugdloon hebben, verdienen 18-jarigen een hoger percentage van het volwassen minimumloon dan in Nederland het geval is (Eurofound, 2021).

VERHOGING MINIMUMJEUGDLOON: GEEN NEGATIEVE EFFECTEN

De feiten van dit hoofdstuk op een rij:

Geen negatief effect werkgelegenheid: Studies tonen aan dat de eerdere verhogingen van het minimumjeugdloon in Nederland geen negatief effect hebben gehad op de werkgelegenheid van jongeren.

Hoger loon zorgt niet voor schoolverlaters: Uit Nederlandse onderzoeken blijkt niet dat jongvolwassenen hun opleiding niet aanvangen of juist stoppen met leren, omdat ze iets meer kunnen verdienen.

EFFECT VAN VERHOGING MINIMUMJEUGDLOON OP WERKGELEGENHEID

In Nederland is op 1 juli 2017 het minimumjeugdloon aangepast en ging het volwassenen minimumloon gelden vanaf 22 jaar. Per 1 juli 2019 is het minimumjeugdloon nogmaals veranderd waardoor het volwassenen minimumloon nu van kracht is vanaf 21 jaar. Door deze wijzigingen is het minimumjeugdloon gestegen.

Naar de effecten van deze verhogingen zijn in Nederland verschillende studies gedaan. Allereerst heeft SEO Economisch Onderzoek beide verhogingen beoordeeld. Zij concluderen in beide gevallen dat er geen effect op de werkgelegenheid van jongeren valt waar te nemen (*SEO Economisch Onderzoek 2018 en SEO Economisch Onderzoek 2020*). Ook vanuit de Universiteit Utrecht is wetenschappelijk onderzoek gedaan naar het effect op de werkgelegenheid door middel van een *difference in difference* analyse. Dit onderzoek is gepubliceerd door het CPB (*CPB, 2021*). Ook in deze studie wordt geen negatief effect gevonden op het aantal banen voor jongeren en er is zelfs een klein positief effect op het aantal gewerkte uren.

EN SPANJE DAN?

Nederland wordt weleens vergeleken met Spanje dat de afgelopen vijf jaar minimumloonverhogingen heeft doorgevoerd. Dit zou hebben geleid tot hoge jeugdwerkloosheid. In feite kent Spanje al langere tijd een hoge jeugdwerkloosheid, ook voordat de minimumloonverhogingen werden doorgevoerd. Dit kan betekenen dat er ook andere factoren aan ten grondslag kunnen liggen, zoals de gebrekkige aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Met een arbeidsmarkt die zo verschilt met die van Nederland is een vergelijking moeilijk te maken.

Hoewel er in prognoses soms vanuit gegaan wordt dat een verhoging van het minimumjeugdloon zorgt voor lagere werkgelegenheid en hogere werkloosheid onder jongeren, blijkt dit dus in de praktijk niet te kloppen. In de drie bovengenoemde studies die het meest zeggen over de effecten voor Nederland van het verhogen van het minimumjeugdloon wordt namelijk keer op keer geen negatief effect gevonden. De conclusie is dan ook dat het invoeren van het volwassen minimumloon vanaf 18 jaar geen negatieve gevolgen heeft voor de werkgelegenheid van jongeren.

GEVOLGEN HOGER LOON OP ONDERWIJSDEELNAME

Waar bij de invoering in 1974 het tegengaan van de jeugdwerkloosheid nog het doel van het minimumjeugdloon was, wordt tegenwoordig het stimuleren van doorleren onder jongeren als doelstelling genoemd. Het lagere minimumjeugdloon wordt dan gerechtvaardigd met de bewering dat jongvolwassenen als gevolg daarvan blijven doorleren en hun opleiding afronden. Volgens de theorie zou het namelijk te aantrekkelijk worden voor jongvolwassenen om te gaan werken – en dus niet te beginnen aan een opleiding of met hun opleiding te stoppen – als zij een hoger loon kunnen verdienen. Maar deze theorie houdt in praktijk geen stand.

Uit de meest recente onderzoeken naar de effecten van de verhogingen van het minimumjeugdloon blijkt niet dat jongvolwassenen hun opleiding niet aanvagen of juist stoppen met leren, omdat ze iets meer kunnen verdienen. Na de verhoging van het minimumjeugdloon in 2017 en de verhoging in 2019 heeft SEO Economisch Onderzoek ook onderzoek gedaan naar de effecten ervan op de onderwijsdeelname.

Die onderzoeken kwamen tot de conclusie dat dit nauwelijks van invloed was voor de onderwijsdeelname en de instroom bij bbl-opleidingen voor de jongeren om wie het gaat.

Sterker nog, de onderzoeken concluderen dat een verhoging in tijden van economische crisis de keuze voor onderwijs of de terugkeer daarnaar aantrekkelijker kan maken. En dat een hoger loon in een periode van economische neergang er juist voor zorgt dat jongvolwassenen doorleren (*SEO Economisch Onderzoek 2018 en SEO Economisch Onderzoek 2020*).

De Europese richtlijn voor toereikende minimumlonen schrijft hierover voor, in artikel 6, dat nagegaan moet worden of het doel van het minimumjeugdloon wel legitiem is. Dat de samenleving doorleren belangrijk vindt valt natuurlijk te begrijpen. Maar door de uitkomsten uit de bovenstaande onderzoeken is het de vraag of het minimumjeugdloon een effectief middel is om het tegengaan van schoolverlaten mee te reguleren. Daarnaast moet het kabinet kijken of er geen er andere manieren zijn die als middel geschikter zijn om dit doel van doorleren te bereiken.

De voordelen die het minimumjeugdloon als middel in de praktijk zouden opleveren voor het behalen van het gestelde doel (doorleren) moeten dan ook nog in verhouding staan tot de nadelen die de jongvolwassenen die onder het minimumjeugdloon vallen daarvan ondervinden (niet kunnen rondkomen). Het is bovendien al helemaal zuur als je je startkwalificatie al op zak hebt, maar wel tot je 21e voor een jeugdloon moet werken.

KOSTEN VERHOGING MINIMUMJEUGDLOON

De feiten van dit hoofdstuk op een rij:

 Kosten voor de staat: De kosten van de voorgestelde verhoging van het minimumjeugdloon zijn voor de Nederlandse staat minimaal. Het gaat om een krappe 100 miljoen euro per jaar.

 Kosten voor werkgevers: De verhoogde loonkosten (2,44 miljard euro) worden voornamelijk gedragen door bedrijven die in 2023 aanzienlijke winsten maakten (280,3 miljard euro). Het gaat om slechts 0,5 procent van de totale loonkosten.

UITLEG BEREKENING

In dit hoofdstuk brengen we in kaart wat de totale kosten zijn voor zowel de staat als werkgevers wanneer werkenden van 18 jaar en ouder een volwassen minimumloon krijgen. In de berekening is ook rekening gehouden met de wijzigingen van de lonen van werkenden onder de 18 jaar. Hun loon zal meestijgen per leeftijdsjaar (zie bijlage 1).

KOSTEN VOOR DE STAAT

De kosten van een verhoging van het minimumjeugdloon zijn voor de Nederlandse staat minimaal. Als het minimumjeugdloon stijgt, stijgen ook een aantal gerelateerde uitkeringen. In totaal gaat het om een krappe 100 miljoen euro per jaar, omdat het om relatief gezien een kleine groep gaat. Hierbij zijn we uitgegaan van het verschil tussen wat een volwassene per maand ontvangt en een 19-jarige en dit vermenigvuldigd met het totaal aantal jongeren jonger dan 21 jaar (gecorrigeerd in miljoenen per jaar). Zie onderstaand tabel (CBS Statline (2022), personen met een uitkering, kenmerken uitkeringsontvangers).

	Aantal personen jonger dan 21 jaar	Huidig bedrag 19-jarige per maand	Volwassenen bedrag per maand	Extra kosten in miljoenen per jaar
Bijstand en bijstandsgerelateerd	6850	317	1284	79,48
WGA	60	1341	1552	0,15
IVA	20	1341	1552	0,05
Wajong	7520	1341	1552	19,05
Totale extra kosten uitkeringen				98,7

KOSTEN VOOR WERKGEVERS

De rekening voor de hogere lonen komt dus voornamelijk bij de bedrijven terecht die gebruikmaken van de diensten van jonge werknemers. Ook hier gaat het niet om een grote toename van de loonsom: de totale kosten van de extra brutolonen voor de voorgestelde wijziging van het minimumjeugdloon zijn 2 miljard euro. Daarbovenop komen nog werkgeverslasten, deze zijn 22,1 procent in de detailhandel bij een flexibel contract. Op basis hiervan is het totaal aan extra loonkosten ongeveer 2,44 miljard euro per jaar. Dat is slechts 0,5 procent van de totale loonkosten. De totale loonkosten voor werknemers bedroeg in 2023 namelijk 486,7 miljard euro (CPB, C-mev, 2023). Zie bijlage 2 voor de berekening.

Het overgrote deel van de verhoogde loonkosten komt slechts in een aantal sectoren terecht: de handel (hieronder vallen bijvoorbeeld ook de supermarkten), de horeca en tot slot de sector verhuur en overige zakelijke diensten, waar de uitzendbureaus onder vallen (CBS Statline *Werkgelegenheid, lonen, arbeidsduur, kerncijfers 2021*). Dit zijn ook de sectoren die nu het meest van de lage kosten voor jonge werknemers profiteren.

Zoals eerder genoemd zullen de extra loonkosten door de verhoging van het minimumjeugdloon met slechts 0,5 procent stijgen. Nederlandse bedrijven kunnen dit betalen uit de enorme winsten. In 2023 maakten alle bedrijven bij elkaar opgeteld 280,3 miljard euro winst (CPB, C-mev, 2023). Dit blijkt ook uit het feit dat de winst van Ahold Delhaize (Albert Heijn en bol.com), dat één van de grootste werkgevers van jongeren in Nederland is, met 2,5 miljard euro groter is dan de totale kosten van het verhogen van het minimumjeugdloon (Ahold Delhaize, 2022).

CONCLUSIE

Een ding is duidelijk, leven met een oneerlijk minimumjeugdloon resulteert in ernstige problemen, zoals bestaansonzekerheid en beperkte mogelijkheden voor zelfstandig wonen. De Nederlandse maatschappelijke opinie en internationale vergelijkingen benadrukken de oneerlijkheid van het huidige minimumjeugdloon. Het minimumjeugdloon staat niet in lijn met het sociaal minimum en leidt tot financiële problemen en stress, zoals bij de verhalen van Quinten en Naomi duidelijk wordt.

Statistieken tonen aan dat een aanzienlijk aantal jongeren onder het volwassen minimumloon verdient. Onderzoeken tonen aan dat eerdere verhogingen van het minimumjeugdloon geen negatieve impact hadden op de werkgelegenheid en onderwijsdeelname. De kosten voor de staat zijn minimaal, en bedrijven kunnen de iets hogere loonkosten uit hun winsten betalen, waardoor prognoses over banenverlies ongegrond lijken. Bovendien voldoet het Nederlandse minimumjeugdloon niet aan de voorwaarden van de nieuwe Europese richtlijn voor toereikende minimumlonen.

FNV Young & United roept op tot de afschaffing van het minimumjeugdloon vanaf 18 jaar en een verhoging van het minimumjeugdloon van werkenden onder de 18.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: VOORSTEL VERHOOGING MINIMUMJEUGDLOON

FNV Young & United wil dat het volwassen minimumloon gaat gelden voor iedereen vanaf 18 jaar. Om het minimumjeugdloon voor werkenden onder de 18 jaar geleidelijk op te bouwen naar het volwassen minimumloon moet ook de minimumjeugdloonstaffel worden gewijzigd. Daarmee beperk je het risico dat verschillen in loonkosten bij verschillende leeftijden een rol spelen bij werkgevers bij het aannemen van personeel.

Wij vinden het belangrijk dat de minimumjeugdloonstaffel uitlegbaar en begrijpelijk is voor de jonge werknemers. Wij stellen daarom een staffel voor waarin het minimumjeugdloon voor 15- tot met 17-jarigen per leeftijdsjaar met 10 procent stijgt (zie onderstaand tabel). Zo krijgen werkenden onder de 18 jaar bij elke verjaardag een verhoging van het loon van 10 procent, totdat zij op hun 18^e het volwassen minimumloon verdienen. Op die manier worden de verschillen tussen het minimumloon bij verschillende leeftijden kleiner en wordt de staffel veel eenvoudiger te begrijpen voor werknemers en toe te passen voor werkgevers.

Leeftijd	Jeugdloon staffel oud	Jeugdloon staffel nieuw	% Stijging van oud naar nieuw	% Groei tot volgende leeftijd
15 jaar	30%	75,13%	150%	10%
16 jaar	34,5%	82,64%	140%	10%
17 jaar	39,5%	90,91%	130%	10%
18 jaar	50%	100%	100%	0%
19 jaar	60%	100%	66,67%	0%
20 jaar	80%	100%	25%	0%
21 jaar	100%	100%	0%	0%

BIJLAGE 2: BEREKENING KOSTEN VERHOGING MINIMUMJEUGDLOON

In de 4e kolom in de tabel in bijlage 1 is te zien hoeveel procent het minimumloon per leeftijdsgroep stijgt door het verlagen van de minimumleeftijd van het volwassen minimumloon naar 18 jaar en het wijzigen van de minimumjeugdloonstaffel, gebaseerd op ons voorstel. Maar de hier gerapporteerde loonstijging is niet de loonstijging die alle jongeren krijgen. Immers een groot deel van de jongeren werkt al voor een loon dat hoger is dan het minimumloon voor hun leeftijd.

Om te berekenen hoeveel een wijziging van het minimumjeugdloon kost moet dus meegenomen worden dat niet iedereen exact het minimum verdient. In de onderstaande tabel wordt weergegeven binnen welke inkomenscategorie jongeren werken, gerekend in voltijds arbeidsduur (arbeidsvolume) (CBS Statline *Arbeidsdeelname jongeren & Werkgelegenheid en Minimumloon, kenmerken werknemer, 2022*).

Aantal arbeidsjaren naar inkomenscategorie

Leeftijd	Kleiner of gelijk aan WML	Tussen WML en 105% van WML	Tussen 105% en 110% WML	Tussen 110% en 115% WML	Tussen 115% en 120% WML	Tussen 120% en 130% WML	Boven 130% WML
15 jaar	2,5	0,6	0,7	0,7	0,7	1,8	9,6
16 jaar	5,3	1,2	1,4	1,4	1,5	3,9	20,5
17 jaar	7,8	1,7	2,1	2,1	2,3	5,8	30,4
18 jaar	9,6	2,2	2,6	2,6	2,8	7,1	37,4
19 jaar	12,0	2,7	3,2	3,2	3,5	8,8	46,4
20 jaar	14,3	5,5	6,5	6,3	6,1	12,0	47,1

*WML = wettelijk minimumloon

Bij het benaderen van deze categorieën is het aantal werknemers tussen de 15 en 20 jaar verdeeld naar leeftijden, rekening houdend met hoeveel er gemiddeld gewerkt wordt door werknemers van die leeftijd.

Deze tabel kunnen we vermenigvuldigen met het oude loon van deze groep en de procentuele stijging van het loon per groep, zodat we een goede inschatting hebben van de kosten van het wijzigen van het minimumjeugdloon. In de onderstaande tabel wordt weergegeven wat de brutoloonstijging is van de voorgestelde wijziging in miljoenen per inkomenscategorie en per leeftijd.

Extra loon per inkomenscategorie naar leeftijd in miljoenen

Leeftijd	Kleiner of gelijk aan WML	Tussen WML en 105% van WML	Tussen 105% en 110% WML	Tussen 110% en 115% WML	Tussen 115% en 120% WML	Tussen 120% en 130% WML	Boven 130% WML
15 jaar	31,5	6,9	8,0	7,8	8,1	19,4	71,0
16 jaar	72,1	15,8	18,3	17,8	18,3	43,6	140,9
17 jaar	113,9	24,9	28,9	28,0	28,6	67,8	190,3
18 jaar	136,5	29,7	33,9	32,4	32,7	75,4	172,9
19 jaar	135,5	29,1	32,3	29,9	29,0	62,4	36,2
20 jaar	81,0	28,2	25,9	17,8	10,3	6,9	0,0
Totaal	570,6	134,6	147,4	133,7	127,1	275,5	611,3

*WML = wettelijk minimumloon

BIJLAGE 3: ANTWOORDEN OP VEELGESTELDE VRAGEN

Ouders kunnen toch financieel bijspringen als jongeren vanaf 18 jaar niet rond kunnen komen?

Inderdaad hebben ouders een wettelijk onderhoudsplicht voor hun kinderen tot de leeftijd van 21 jaar. De ouders bepalen in principe zelf de hoogte van de onderhoudsbijdrage, maar niet alle ouders zijn in staat deze bijdrage te betalen. Uit onderzoek van Kences blijkt dat bij 13 procent van de thuiswonende studenten en 25 procent van de uitwonende studenten ouders niet financieel kunnen bijspringen. Dit zorgt voor armoede onder jongeren.

Vakbonden kunnen dit toch beter in de cao's gaan regelen?

Dat doen wij ook, maar het garanderen van bestaanszekerheid is in de eerste plaats een taak voor de overheid. Bovendien zijn in Nederland niet alle werknemers beschermd door een cao. Ook zijn er werkgevers die weigeren goede afspraken te maken om het jeugdloon af te schaffen.

Het minimumloon gaat toch ieder jaar omhoog?

Het is logisch dat het minimumloon omhooggaat, de kosten stijgen immers ook. En omdat de jeugdlonen hiervan zijn afgeleid, stijgen deze ook mee. Maar zelfs dan krijgt een 18-jarige nog steeds maar de helft. Naast bestaanszekerheid, gaat het ons vooral om het principe dat een 18-jarige volgens de overheid als volwassene wordt beschouwd. Maar als het om beloning gaat, laat dezelfde overheid het afweten. Dat is niet eerlijk.

Jongeren zijn toch in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor hun eigen inkomen?

Dat regelen ze ook, door te werken. Maar zolang het werkgevers toegestaan is om maar de helft van een volwassen minimumloon te betalen, is het heel moeilijk om een volwaardig loon te realiseren.

BRONNEN

Ahold Delhaize (2022),
Local Matters, Annual Report 2022

<https://media.aholdelhaize.com/media/vy4neu1n/ar-2022-ahold-delhaize-interactive-final.pdf?t=638143108570530000>

Buwalda, E., Lemmens, B. (2019),
Groeiende kansengelijkheid dreigt onder jongeren, online tijdschrift Sociale Vraagstukken

<https://www.socialevraagstukken.nl/groeiende-kansengelijkheid-dreigt-onder-jongeren>

Centraal Bureau Statistiek (2022),
Werkgelegenheid en minimumloon / kenmerken werknemer

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81406ned/table?dl=9AEAF>

Centraal Bureau Statistiek (2022),
Werkgelegenheid, lonen, arbeidsduur, kerncijfers

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81431ned/table?ts=1642098537281>

Centraal Bureau Statistiek (2021),
Arbeidsdeelname, kerncijfers 2003 - 2022

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/82309NED/table?dl=A603>

Centraal Bureau Statistiek (2022),
Jeugdmonitor 2022

<https://longreads.cbs.nl/jeugdmonitor-2022/werk/>

Centraal Bureau Statistiek (2022),
Personen met een uitkering / kenmerken uitkeringsontvangers

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83427NED/table?ts=1702120396580>

Centraal Bureau Statistiek (2023),
De groeiende groep jongvolwassen thuiswonenden, kenmerken van blijvers en terugkeerders tussen 2011 en 2021

<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2023/de-groeiende-groep-jongvolwassen-thuiswonenden/2-verklaringen-voor-uit-huis-gaan>

Centraal Bureau Statistiek (2019),
Mijlpalen twintigers schuiven op

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/20/mijlpalen-twintigers-schuiven-op#:~:text=De%20daling%20was%20kleiner%20bij,vrouwen%20als%20ze%20kinderen%20krijgen.>

Centraal Bureau Statistiek (2023),
Zorgen over financiële toekomst in jaar tijd flink toegenomen

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/23/zorgen-over-financiele-toekomst-in-jaar-tijd-flink-toegenomen>

Centraal Plan Bureau (2023),
C-MEV

Centraal Plan Bureau (2021),
Hoger minimumjeugdloon heeft geen nadelig gevolg voor werkgelegenheid, CPB economische beleidsanalyse

<https://www.cpb.nl/hoger-minimumjeugdloon-heeft-geen-nadelig-gevolg-voor-werkgelegenheid>

Commissie Sociaal Minimum (2023),
Een zeker bestaan, naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum, rapport II

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/09/28/een-zeker-bestaan-naar-een-toekomstbestendig-stelsel-van-het-sociaal-minimum-rapport-ii>

Eurofound (2021),
Minimum wages in 2021; annual review

Europese Commissie (2023),
Final Report Expert Group: Transposition of Directive (EU) 2022/2041 on Adequate Minimum Wages in the European Union

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1539>

Eurostat (2021),
How many students worked while studying in 2021?

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220829-1>

Kences (2023),
Landelijke monitor studentenhuisvesting, rapport

<https://www.kences.nl/wp-content/uploads/2023/09/20230907-Kences-Landelijke-monitor-studentenhuisvesting-2023.pdf>

Ipsos I&O (2023),
Publieke Opinie Jeugdloon, rapport

<https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/algemeen-nieuws/2024/01/grote-meerderheid-nederlanders-wil-af-van-jeugdloos>

Minimumjeugdloon in historisch en internationaal perspectief (2016),
bijlage bij brief van minister van SZW aan de voorzitter van de Tweede Kamer, 21 april 2016, 29544, nr. 716

<https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vk3jp8dqigsu>

Nibud (2020),
Analyse 5 jaar armoedebeleid 80 gemeenten, rapport

<https://www.nibud.nl/download/2050/?tmstv=1698933564>

Nibud (2022),
Rapport Rondkomen en betalingsproblemen
<https://www.nibud.nl/onderzoeksrapporten/rapport-rondkomen-en-betalingsproblemen-2022/>

ResearchNed (2023),
Monitor beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2022-2023
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/06/23/monitor-beleidsmaatregelen-hoger-onderwijs-2022-2023>

Richtlijn (EU) 2022 / 2041 betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2041>

SER (2021),
Veelbelovend – Kansen en belemmeringen voor jongeren in 2021, rapport
<https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2022/kansen-belemmeringen-jongeren.pdf>

SEO Onderzoek (2018),
Verkenning effecten aanpassing minimum(jeugd)loon, rapport
https://www.seo.nl/wp-content/uploads/2020/04/2018-84_Effecten_verhoging_minimumjeugdloon.pdf

SEO Onderzoek (2020),
Verkenning effecten tweede verhoging van wettelijk minimum(jeugd)loon per 1 juli 2019, rapport
<https://www.seo.nl/wp-content/uploads/2020/12/2020-80-Verkenning-effecten-tweede-verhoging-van-wettelijk-minimumloon-per-1-juli-2019.pdf>

TNO (2020),
Oorzaken, gevolgen en risicogroepen van burn-out, eindrapport
<https://wp.monitorarbeid.tno.nl/wp-content/uploads/2021/01/Rapport-trends-risicogroepen-oorzaken-en-gevolgen-burnout.pdf>

Centraal Bureau Statistiek (2022),
Arbeidsdeelname; jongeren, 2003-2022
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/82915NED/table>

**FNV YOUNG
& UNITED**

WEG MET JEUGDLOON

Hoe het minimumjeugdloon de bestaanszekerheid van jongvolwassenen onder druk zet is een initiatief van FNV Young & United

Editie maart 2024

www.wegmetjeugdloon.nl